

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Het abonnement is bepaald op 7 fr. binnen de stad. 8 fr. buiten de stad.
Een blad afzonderlyk, 20 centiemen.
De aankondigingen, per drukregel, 15 centiemen
De reclamen, per drukregel 25 centiemen.

De Postryder vershynt s'dingsdags, s'donderdags en zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by M. COLLEE, boekdrukker uitgever van dit blad, groote markt, 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annoucen, geld, enz., moet gefrankeerd zyn.

TONGEREN, DEN 1° JULY.

Toestand der provincie Limburg.

Aen het verslag over den toestand der provincie Limburg ontleenen wy nog de volgende byzonderheden.

Landbouw.

De landbouw is de byzonderste bron van den welvaart der gemeentens van Limburg. De opbrengst van den oogst van 1864 is nog al voordeelig geweest voor wat betreft de winter granen. Anders is het gelegen geweest met de zomer granen, en het vorder. Landbouwkundige wedstryden hebben plaets gehad in de kantons Tongeren en Borgloon, doch men heeft onderzonden dat het getal tuintoonstellers geringer was als in vroegere jaren.

M. J. Hennis gaat voort met openbare en kosteloze lessen over de bebouwing der fruit boomen te geven. Hy heeft reeds goede leerlingen gevormd; twee hunner zyn voornemens zich aan de examens te onderwerpen om het diploma van landbouwkundige te bekomen.

De rupsvernietiging laet in vele gemeentens veel te verlangen. Men heeft erkend dat buiten de rupsenvangst van february en maart, deze operatie voor den winter gedaen goede uitslagen oplevert.

De gemeente Lanaken is gemachtigd geworden eenen nieuwen paerden en veemarkt op te richten. Bilsen is ter zelve tyd gemachtigd geworden om de dagen der twee jaermarkten te veranderen. De wekelyke markt van Bilsen heeft een weinig belang; die van Borgloon is mislukt ondanks alle offeringen welke men gedaen had om hem doen te lukken.

De jaermerkten zyn zeer talryk in de provincie Limburg; in de stad Tongeren alleen telt men er elf en het getal gemeentens der provincie waar de jaermerkten bestaan belooft tot vyftig. Verscheidene dezer jaermerkten zyn van weinig belang en verdienen nauwelyks gemeld te worden. Maar van eenen anderen kant bestaan er ook zoo als die van Tongeren, St Truiden, Maaeyck, Curingen, Zonhoven, Borgloon, Peer, Bree, Lanaken, Mechelen, Meeuwen enz. die zeer aanzienlyk zyn.

gedurende het jaer 1864 zyn er op den markt van Tongeren te koop gesteld 5,225 paerden, 16,951 koeijen, 2,500 kalveren, 8,662 schapen, 7,489 vetie en 90,000 magere varkens. Dat geeft een totaal van 130,827 beesten waer van 125,976 verkocht zyn.

Hospitaal van Tongeren.

De heropbouw van een gedeelte der lokalen van het hospitaal is uitgegeven voor de som van fr. 49,910. De werken zyn op weg van uitvoering en de nieuwe lokalen zullen toekomend jaer voltrokken zyn. De gewoone ontvangsten zyn toereikend om deze buitengewoone uitgave te dekken.

Vier donderschermen, volgens het stelsel van M. Glöser, professor by de hoogeschool van Leuven, zyn op de gebouwen van het gesticht

geplaatst geworden. De onkosten hebben slechts de som van fr. 550 bedragen.

De middelbare bevolking van het hospitaal beliep gedurende het jaer 1864, het getal van 135 1/5. Het getal der behoeligen die zich op 31 december 1864 in het hospitaal bevonden, belooft 154, te weten: 80 oude mannen en vrouwen, 19 zieken, 41 weeskinderen, 14 verlaten kinderen.

13 krankzinnigen, waeronder 4 mannen en 9 vrouwen, zyn op kosten van het hospitaal in het zottenhuis van St-Truiden onderhouden. Een oogzieke wordt in het oogzieken gesticht van Luik onder bestier van M. den doctor Ansiaux onderhouden.

Armen bestuur van Tongeren.

De gewoone en buitengewoone ontvangsten van dit gesticht beloopt in geld fr. 66,638 95, in rogge 1202 hectol. 6 lit. 21 cent.; in spelt 147 hectol. 89 lit. 54 cent.

De gewoone en buitengewoone uitgaven bedragen in geld fr. 40,765-04; in rogge 919 hectol. 1 lit. 80 cent.; in spelt 73 hectol. 4 lit. 77 cent. Hetgeen een overschot geeft van fr. 25,873 55 in geld, 283 hectol. 04 lit. 41 cent. in rogge en 73 hectol. 94 lit. 77 cent. in spelt.

Tongeren, den 30 juny.

Mynheer de Redakteur,

Gy moet precies niet meenen dat ik dood ben, hoort-je, daer is nog geen kwestie van, en ik hoop nog wel eenige keeren het kersensaisoen zien terug te komen.

Vivat het tongersch politiek, jandoore, nu versta ik daer het fyn van. Ik lees somtyds de *Vedette*, weet-je, dat is wat anders als alle andere gazetten; dat is van het allerfelleste fransch wat ooit bestaan heeft. De *Limburger* en zelfs het *Tongerschblad* zyn daer tegen hetgeen een morpenhoop is tegen Lauw-toem.

Eertyds hield de *Vedette* zich byzonder bezig met de heldendaden der kaporaals en tambours. Onder de rubriek van *Régime du sabre*, vertelde zy alle zaterdagen hoe hier een kanonier den sabel getrokken had tegen eenen burger, hoe daer een sergeant de glazen in eene herberg kapot geslagen had. Gebeurde het, by uitzondering, dat er een zaterdag voorbyging zonder dat de *régime du sabre* te voorschyn kwam, dan plooidde de geabonneerde heel te vreden zyne gazet toe, en hy zeide in zich zelven: « het gaat beter, deze » week heeft niet een kaporaal gevochten, » als dat zoo voortgaet, dan is de wereld » gered. »

Men moest gelooven dat de *Vedette* er in gelukt was de sabelslepers van hunne vechtkoorts te genezen, want op eens verdween de *régime du sabre* uit de gazet en er werd een ander deuntje gezongen. Het werd de beurt der witte negers. De *chevalier du pincez* had de ambitie gekregen van raadsheer

te worden. De droevige sul bood zich driemaal aen de kiezers aen, en driemaal werd hy van de hand gewezen. Eens meende hy zelfs dat hy gekozen was; hy illumineerde zyn huis van aen het keldergat tot op het dak, maer toen de lampjes uitgebrand waren, vernam hy, Heere God, dat hy mis was, en de kwade jongens, die onverbeterlyke snaken die met het haatroendste ongeluk geen medelyden hebben, zongen langs de straten: « En hy is » met zyn lempkes in het water gevallen, » traderidera. »

Toen de witte negers hunnen tyd gelield hadden moest er wat anders uitgedacht worden. Het werd de beurt der pastoors, der paters, der kosters en der begunen, en alle zaterdagen leest men: daer heeft een pastoor moeten voor het tribunaal komen, daer heeft een koster gevochten, daer dit en daer dat, het alles overgoten met de onveranderlyke saus van klerikaal, faussaire, jésuite en wie weet wat nog al! Of er lezers gevonden worden die dat voor comptante penningen aennemen, daer twyfel ik aen, want ik heb moeite om te gelooven dat de menschelyke domheid tot dat punt kan gedreven worden. Wie niet gewaar wordt dat die beschuldigingen enkel uitgekraemd worden om de godsdienst en zyne bedienaers te bemodderen, die moet ofwel geen gezond oordeel bezitten of vrywillig stik blind zyn.

Wilt gy eens weten welke opregtheid de liberalen in hunne aentyngingen aen den dag leggen? Zy zyn overal dezelfde. Ziehier een voorbeeld onder duizend. Zy vertellen, met grooten opzet, dat een broeder van liefde van Braine le Comte, onder den last *eener zware verdenking*, de vlucht heeft genomen. Zy voegen er by dat het gerechtshof van Bergen met de zaak gelast is, en dat broeder Gregorius voor eenen aanslag op de eerbaerheid tot een jaer gevang veroordeeld is. Klinkt, liberale trompetten, en verkondigt aen de wereld dat een broeder van liefde door een tribunaal by *verslek* is veroordeeld geworden.

Maer broeder Gregorius, die in zyne afwezigheid was gevonnisd geworden, heeft daelyk regt gevraagd aen het hof van beroep van Brussel en de liberale gazetten die zoo hard geschreeuwd hadden tegen de kloosters omdat een broeder van liefde in zyne afwezigheid was veroordeeld geworden, die liberale grootsprekers hebben goede zorg van aen hunne lezers te verzwynen dat broeder Gregorius voor het hof van Brussel zyne onschuld is komen bewyzen, dat hy naer Braine-le-Comte is teruggekeerd, nlwaer de bevolking hem geestdrifig ontvingen heeft, dat aldier eene zegepralende betooging heeft plaets gehad, dat de muziek societeit van Braine-le-Comte, vergezeld van de aanzienlykste personen, eene serenade aen het ge-

sticht der broeders heeft gegeven en dat de bevolking de muziek- stukken met de luidruchtigste toejuichingen begroet heeft. *Summa summarum*, er bevinden zich gazetten die goede zorg hebben van op het dak te schreeuwen dat een broeder van liefde beschuldigd is van oneerbare zaken, dat hy door het hof van Bergen door verstek veroordeeld is tot een jaer gevang; maer die oneerbare dagbladschryvers hebben even veel zorg van aen hunne lezers te verbergen dat die broeder onnoozel betigt en onschuldig veroordeeld is en dat het hof van beroep van Brussel zyne onschuld erkend heeft.

Wanneer de beschuldigingen der liberale gazetten in ons land op zulken uitslag uitkomen, wat moet men dan gelooven van die betigtingen die zy in vreemde landen gaen zoeken? Wanneer men voor oogen ziet dat hun geschreeuw tegen de geestelykheid van Belgie slechts lasterael is, welk geloof moet men dan hechten aen hun geschreeuw tegen de geestelykheid van vreemde landen, waer wy niet kunnen weten wat er omgaet? Ver weg is gemakkelyk liegen, zegt een tongersch spreekwoord; zoo de liberale tolken daer vermaek in vinden *affaire de goût*, zei Jan Knol, maer de lezer is vry van de schouders tot boven den kop op trekken.

Nevens het deuntje op den pastoor, komt het deuntje op den *faussaire*, waerin boven alle andere liberale bladen, *Mama Vedette* uittomt. *Faussaire* lings en *faussaire* rechts. Dat woord moet byzonder aerdig schreeuwen onder de pen van den opsteller van de *Vedette*. Het publiek zegt, — maer het publiek bestaat uit kwade tongen, — maer alin het publiek zegt dat er over eenige weken een aerdig proces voor het hof van assisen van Luik gevonnisd werd, dat daer eene bende van rechte *faussaires* voor den jury geroepen was, en dat er een getuige afgehoord werd die de *faussaires* trachtte te ontschuldigen, en dat die aerdige getuige de opsteller zelve van de *Vedette* was! Aerdig, aerdig. Jongens van Jan Dewit, walt zult gy nog zien eer gy van onderdom sterft.

Een oude Tongenaer.

De mol.

Is de mol nuttig of schadelyk? Dit vraagstuk is tot dus verre niet op eene doorslaende wyze opgelost. De bekendbelaers en de verdedigers van dit diertje halen beurtelings daedzaken aen tot staving hunner denkwyze. Ziehier eene nieuwe, welke gemeld wordt door den *Journal d'économie rurale*:

« M. Darche bezit vyf stokken land die met beeten zyn bezet; dry zyn gelegen midden in zyne boerdery, waer hy gewoonlyk de molten vangt, daer hy ze tot heden als schadelyk heeft

DE VOORZEGGING VAN CAZOTTE.

(1798.)

Cazotte van Dyon is eene van de weinige geleerden der 18° eeuw welke te midden der goddelooze leerstelsels van dien tyd getrouwen bleven aen God en aen Troon. Hy stierf als een kristene heid: In de abtlyt opgesloten ontsnapte hy aen de slachtery van 2 en 3 september, dank aen de heldhaftigheid zynen dochter die nem met haer lichaem dekte, schreeuwende tot de beulen: « Gy zult tot het hart van mynen vader niet geraken voor alear het myne te hebben doorsteeken. » Het zwaerd viel uit de handen der moorders, en Cazotte werd in triomf naer huis gebracht. — Op nieuw gevangen werd hy ter dood veroordeeld door rechters die zich getwongen vonden hulde aen zyne deugden te bewyzen. « Hoe komt het zegde de openbare beschuldiger, dat ik u plichtig moet vinden na 72 jaren deugd! Het is niet genoeg van te zyn goede man, goede vader, men moet ook goede burger wezen! » — Na eene uer met eenen priester te hebben doorgebragt, schreef Cazotte aen zyne familie: « vrouw, kinderen, beweent my niet te veel, vergeet my ook niet, maer weest altyd indachtig God niet te vergrammen. » Hy krom op het schavot met heldhaftige koelbloedigheid en moed, en riep tot het volk: « Ik sterf zoo als ik geleefd heb, getrouw aen God en aen den koning! » — M. la Harpe verhaelt van Cazotte eene prophetische samenspraek, zoo wonder, dat men

over deszelfs bestaan zou twyfelden, had men niet verschillige voorzeggingen, zegt Feller, (biog), de fransche revolutie voorspellende. —

My dunkt, zegt la Harpe, het was gisteren, en nochtans was het in 1788. Wy waren aen tafel by eenen onzer konfraters der Akademie, groote heer en man van vernuft: het gezelschap was talryk, men had gefeest, na gewoonte. By het ugerrecht gaf de wyjn van Malvoisie en van Constance aen het gemael dit kleur van liberteit dat soms zeer ver ging, daer alles alsdan toegelaten was om te lachen. Chamford had ons eene dier god- en zedelooze vertelschijts voorgedragen, en de dames hadden er naer geluisterd zonder zelfs den waeijer te doen zwieren. Daer op eenen vloed van scheldwoorden en spitsvinnigheden op den Godsdienst; deze gaf eene tirade uit *la Pucelle*, geene haelde de verzen van Diderot aen:

Et des boyaux du dernier prêtre
Serrer le cou du dernier roi.

(En met de darmen van den laetsten priester, wringt toe den nek van den laetsten koning.)

Men juichte die woorden toe. — Een andere staet op, en den gevulden roomer opheffende: « Ja Mynheeren, zoo zeker is het dat er geen God is als ik zeker ben dat Homerus een zot was! » Inderdaer hy wist noch het een noch het ander. — Men valt dan op de *groota omwenteling die Voltaire te weeg had gebracht*, men komt overeen dat dit des mans grootste roem uitmaakt. — Men zegt dat de revolutie welhaest zal plaets grypen, men vraegt zich wanneer omtrent die zal uitbersten en welke, onder de

aenwezigen, het *beheer der Rede* zouden kunnen beleven. De oudsten bekloegen zich van hun met die hoop niet meer te mogen vleijen, de jongeren jubelden dezelve met grond te kunnen koesteren, en men wenschte vooral de Akademie geluk dit groot voorval te hebben bereid, en de hoofdplaets, het middenpunt, de dryfreer der vrydenkery te zyn geweest.

« Een man in dit gezelschap had in de vreugde van geheel die samenspraek geen deel genomen en had zelfs eenige zachte schimpen over onzen geestdrift uit den mond laten vallen; het was Cazotte, minzaam en origineel man, doch ongelukkyk bezeten met de droomeryn der illuminés. — Zyne heldhaftigheid heeft hem naderhand onsterfelyk gemaakt. —

Hy neemt het woord: « Mynheeren, wees gerust, gy allen zult die groote en wonderbare omwenteling zien waer gy zoo zeer naer verlangt. Gy weet dat ik een weinig voorzegger ben, ik herhael het, gy zult zo zien. »

Men antwoordt met gewoon refrain: Dat is geen toovery zulke voorzegging!

« Mogelyk, echter zal het misschien zoo niet zyn met hetgeen my nog te zeggen staet. Weet gy wat er zal gebeuren met die revolutie, voor u allen die hier zyt en wat er het gevolg van zyn zal? »

« Ah, laet zien, zegde Condorcet, een filozof is niet ontevreden eenen profet aen te treffen. »

« Gy, M. de Condorcet, gy zult sterven uitgestrekt op den vloer van een kot, gy zult sterfen door het vergif dat gy zult hebben ingenomen om u aen den beul te onttrekken, dat vergif

betwelk die gelukkige dagen u zullen dwingen altyd met u te dragen. »

Groote verwondering: doch men herinnert zich dat die brave Cazotte onderhevig is aen het luid op droomen, en men lacht zoo veel te harder: « M. Cazotte, dit vertelsel is zoo vernakelyk met als uwen *Diabla amoureux*, maer wat duivel heeft u dit kot, dit vergif, die boulen in het hoofd gesteken? Wat heeft dit al gemeens met de filosofie en het ryk der rede? »

« Het is juist dat wat ik zeggen wil; het is in den naam der wysbegeerte, der menschlievendheid, der vryheid, het is onder beheer der Rede dat gy op die wyze aen uw einde komen zult, en dat zal waerlyk het Ryk der rede zyn, want de Rede zal dan tempels hebben en in heel Frankryk zullen geene andere tempels meer zyn als de tempels der Rede. »

« Parbleu, zegt Chamford spottlachende, gy zult toch geen pastoor in die tempels zyn! »

« Dit hoop ik niet, maer gy, M. de Chamford, die er eene zyn zult, en voorwaer een zeer waerdige, gy zult u de aders openen met 22 scheermswonden en nochtans zult gy slechte eenige maenden later sterfen. »

Men beziet elkander lachende.

« Gy, M. Vicy-d'Azir, gy zult zelfs uwe aders niet opensteeken, maer na dit zes mael in eenen dag te hebben bevoelen onder de aantasting der flerecyne, om zekerder van uw stuk te zyn, zult gy 's nachts sterfen. Gy, M. de Nicolas, zult sterfen op het schavot; gy, M. Bailly, op het schavot; gy, M. de Mallesherbes, op het schavot. »

— God zy geloofd, riep Rouber, het schynt dat Mynheer de Akademie alleen aenrandt, die